

The logo consists of a central grey rectangle containing the text 'GŁÓWNY URZĄD NADZORU BUDOWLANEGO' in blue. This rectangle is enclosed within a blue-bordered square. Two thick blue horizontal bars cross the square, one on the left and one on the right.

**GŁÓWNY URZĄD
NADZORU
BUDOWLANEGO**

**KATASTROFY BUDOWLANE
w 2005 roku
i analiza katastrof
w latach 1995 – 2005**

Warszawa, styczeń 2006 roku

1. Wstęp

Katastrofą budowlaną jest nie zamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów (*art. 73 ust. 1 ustawy Prawo budowlane*).

W Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego prowadzony jest monitoring katastrof budowlanych. na podstawie informacji przekazywanych przez powiatowych lub wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego (*w ramach zadań i kompetencji określonych w art. 76 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane*).

Postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn katastrof prowadzi właściwy miejscowo organ nadzoru budowlanego I instancji – powiatowy lub wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego (*art. 76 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 74 ustawy Prawo budowlane*). Postępowanie to może przejąć organ wyższego stopnia – wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego (*art. 77 ustawy Prawo budowlane*).

Osoby winne za powstanie katastrofy budowlanej podlegają odpowiedzialności zawodowej oraz karnej. Odpowiedzialność zawodowa dotyczy osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie tj. projektanta, kierownika budowy (robót), inspektora nadzoru inwestorskiego, którzy posiadają odpowiednie uprawnienia budowlane i są członkami właściwej okręgowej izby zawodowej,

Na podstawie informacji przesyłanych przez właściwe organy nadzoru budowlanego z obszaru całego kraju, w Departamencie Inspekcji Budowlanej jest prowadzony **rejestr katastrof budowlanych**, zawierający następujące informacje:

- nazwę i adres urzędu zgłaszającego katastrofę,
- nazwę i adres obiektu, który uległ zniszczeniu,
- nazwę (nazwisko) właściciela obiektu,
- datę katastrofy,
- krótki opis katastrofy i przyczyny jej powstania,
- liczbę wypadków śmiertelnych,
- liczbę osób rannych,
- inne istotne uwagi o zdarzeniu.

Układ rejestru i jego zawartość informacyjna wynika z układu „Ankiety wstępnej i końcowej o katastrofie budowlanej”, których formularze opracowano w GUNB.

Na podstawie tego rejestru jest sporządzana roczna analiza przyczyn występowania katastrof w Polsce. Od 2003 r. uwzględnia ona również ocenę wyników działań terenowych organów nadzoru budowlanego, w związku z prowadzonym przez te organy postępowaniem wyjaśniającym w tych sprawach (*art. 76 i art. 78 Prawa budowlanego*).

Wobec powyższego, zakres tego opracowania obejmuje ponadto informacje o:

- rodzajach obiektów, które uległy katastrofie, z podziałem na obiekty w budowie i obiekty w użytkowaniu (z uwzględnieniem ich okresu eksploatacji) oraz okoliczności, które spowodowały katastrofę,
- prowadzonych przez organy nadzoru budowlanego działaniach formalno-prawnych i w zakresie odpowiedzialności zawodowej osób, posiadających uprawnienia budowlane.

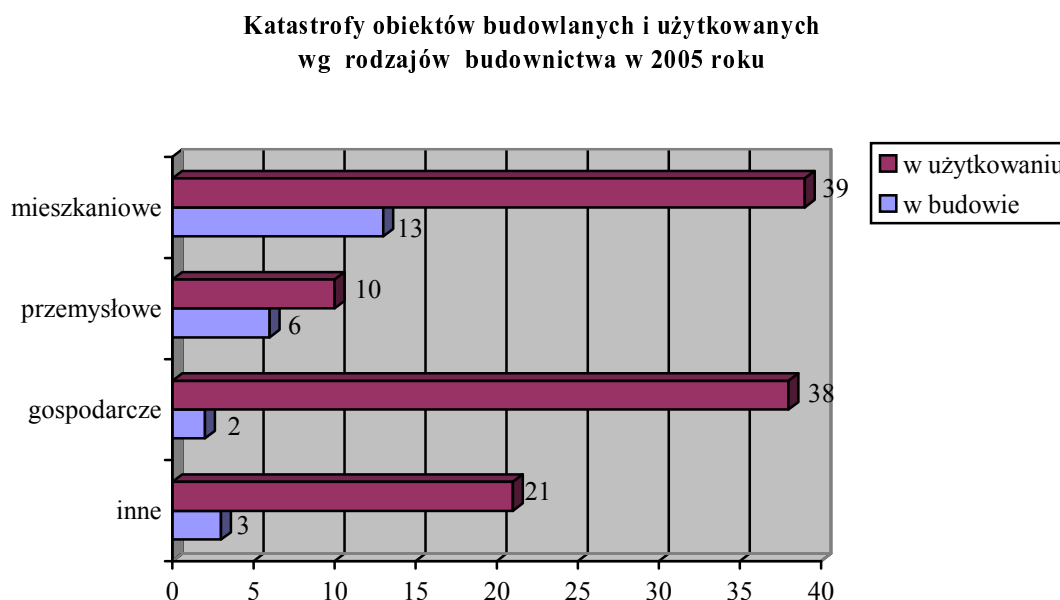
2. Katastrofy budowlane w 2005 roku.

W 2005 roku zarejestrowano 132 katastrofy zgłoszone przez terenowe organy nadzoru budowlanego. Katastrofy te wydarzyły się w budownictwie mieszkaniowym, przemysłowym, gospodarczym i innym (np. transportowym: drogowym i kolejowym, wodnym), zarówno w trakcie eksploatacji obiektów, jak i w czasie budowy, co przedstawia tabela 1

Tabela 1. Podział katastrof ze względu na ich występowanie wg rodzajów budownictwa

Rodzaj budownictwa	Rok 2005
1. Budownictwo mieszkaniowe , w tym: <ul style="list-style-type: none">• w czasie użytkowania• w czasie budowy	52 39 13
2. Budownictwo przemysłowe , w tym: <ul style="list-style-type: none">• w czasie użytkowania• w czasie budowy	16 11 5
3. Budownictwo gospodarcze , w tym: <ul style="list-style-type: none">• w czasie użytkowania• w czasie budowy	40 38 2
4. Budownictwo inne , w tym: <ul style="list-style-type: none">• w czasie użytkowania• w czasie budowy	24 21 3
Razem w budownictwie:	132

Udział katastrof w poszczególnych rodzajach budownictwa, z podziałem na obiekty budowane i użytkowane ilustruje rys. 1.

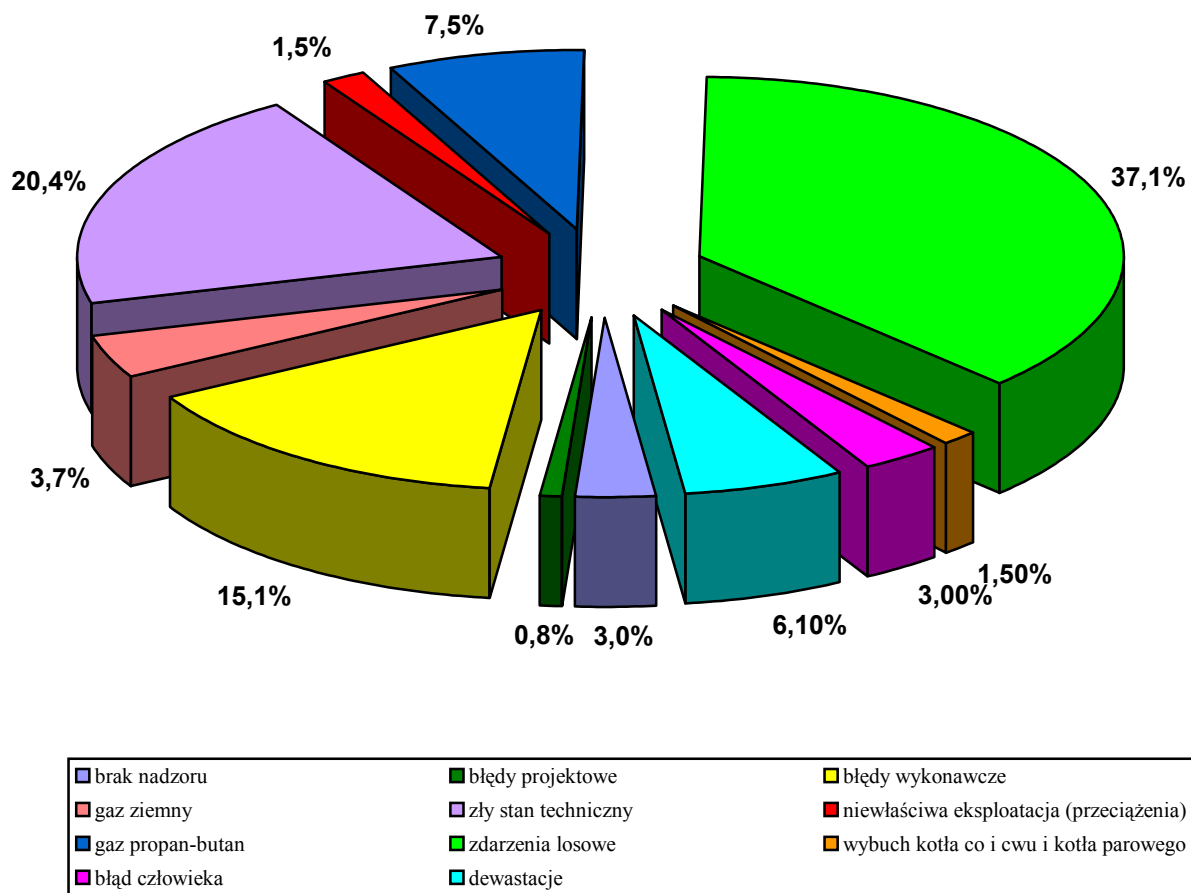
Rys. 1.

Z powyższego wynika, że najczęściej katastrof budowlanych w 2005 r. wystąpiło w budownictwie mieszkaniowym (razem 52 katastrofy – 40,3%), z czego większość przypada na okres użytkowania obiektu (39 katastrof - 30,4% katastrof w budownictwie mieszkaniowym).

Główne przyczyny wystąpienia katastrof to:

- wybuch gazu: ziemnego, propan-butan, prze, który spowodował 15 katastrof budowlanych,

**Podział katastrof ze względu na przyczyny ich powstania w
2005 roku**

Rys. 3

W 2005 r. - najczęściej katastrof wydarzyło się w województwach:

- dolnośląskim - 25 (19,2%)
- śląskim - 20 (15,1%)
- mazowieckie - 14 (10,6%)
- łódzkim - 16 (12,1%)
- wielkopolskie - 11 (8,3%)

Natomiast w woj. kujawsko-pomorskim i lubuskim uległy katastrofie po 3 obiekty budowlane (2,3%), a w woj. lubelskim i podlaskim nie zanotowano ani jednej katastrofy budowlanej.

(Zestawienie katastrof budowlanych, które wydarzyły się w 2005 r. z podziałem na poszczególne województwa przedstawiają załączniki 1 i 2)

3. Działania organów nadzoru budowlanego, prowadzone w sprawach katastrof, zaistniałych w 2005 r.

Działania organów nadzoru budowlanego w tym zakresie uwzględniały przede wszystkim procedury wynikające z przepisów prawa budowlanego (*rozdz. 7 ustawy Prawo budowlane*) i Kpa i obejmowały w 2005 roku:

- niezwłoczne powołanie, w formie postanowienia, po otrzymaniu zawiadomienia o katastrofie budowlanej, komisji w celu ustalenia przyczyn i okoliczności katastrofy (*art. 76 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane*) – dotyczy 53 katastrof budowlanych oraz zawiadomienie o tym zdarzeniu organu nadzoru budowlanego wyższego stopnia (*art. 76 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane*) - dotyczy 65 katastrof budowlanych (sporządzenie protokółów lub notatek służbowych z oględzin w odniesieniu do katastrof, których przyczyną były: zły stan techniczny, katastrofy wskutek uderzenia samochodu w obiekt budowlany, katastrofy w obiektach, które uprzednio zostały wyłączone z użytkowania),
- sporządzenie protokółów z przeprowadzonych oględzin obiektów po katastrofie i nakazanie ich opróżnienia lub wyłączenia z użytkowania obiektu grożącego zawaleniem, (*art. 68 pkt. 1 Pb*) oraz zarządzenie umieszczenia informacji o stanie zagrożenia, wykonania doraźnych zabezpieczeń i usunięcia zagrożenia (*art. 68 pkt. 3 Pb*) - dotyczy 43 katastrof,
- wydanie 45 decyzji administracyjnych (*art. 78 ust. 1 Pb*), określających zakres robót w celu uporządkowania terenu katastrofy i zabezpieczenia obiektu,
- zlecenie, (*na podstawie art. 78 ust. 2 Pb*) na koszt inwestora, właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego sporządzenia ekspertyzy, niezbędnej do wydania decyzji lub do ustalenia przyczyn katastrofy - dotyczy 11 katastrof,
- nałożenie, w drodze postanowienia (*art. 81c ust. 2 Pb*), obowiązku dostarczenia ocen technicznych lub ekspertyz – dotyczy 6 obiektów,
- wydanie 22 decyzji administracyjnych (*art. 67 ust.1*), nakazujących rozbiórkę obiektów lub rozbiórkę elementów uszkodzonych w czasie katastrofy,
- podjęcie, w 18 przypadkach, przez organ nadzoru budowlanego natychmiastowych działań (*na koszt właściciela*) celem usunięcia niebezpieczeństwa (*art. 69 ust. 1 Pb w związku z art. 78 ust. 1 Pb*),
- wstrzymanie postanowieniem prowadzenia dalszych robót budowlanych (*art. 50 ust. 1 pkt 2*) – dotyczy 3 przypadków,
- nakazanie (*na podstawie art. 66 ust. 1 i 2 Pb*) usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości - dotyczy 1 katastrofy,
- wstrzymano prowadzenie robót i sprawdzono wykonanie nałożonego obowiązku (*art. 51 ust. 1 i ust. 4 w zw. z art. 50 ust. 1 pkt 4 i art. 78 Pb*) – dotyczy 1 katastrofy,
- wydano pozwolenie na użytkowanie (*art. 55 pkt 2, art. 56, 57 i 59 Pb*) – dotyczy 1 przypadku.

4. Katastrofy budowlane w latach 1995 - 2005

Rejestr katastrof budowlanych jest prowadzony w Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego od 1995r., tj. od czasu wejścia w życie regulacji ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, przy czym w zestawieniu katastrof w latach 1995-2005 nie uwzględniono katastrof budowlanych spowodowanych powodzią, jaka wystąpiła w Polsce w lipcu 1997 r. oraz w 1998 r. (*powódź potraktowano jako zdarzenia wyjątkowe, nie mające odpowiednika w zarejestrowanych katastrofach z okresu ostatnich kilkunastu lat*). Z tego względu, wśród przyczyn powstawania katastrof budowlanych nie uwzględniono w statystyce zdarzeń spowodowanych wielkimi powodziąmi.

Wymaga podkreślenia fakt, że zgłoszona w 1995 r. stosunkowo niewielka ilość katastrof wynikała głównie z niepełnego wdrożenia nowych regulacji prawnych w tym zakresie.

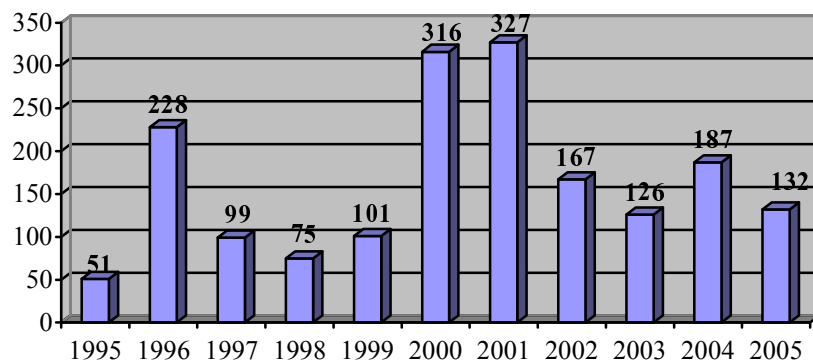
Liczba katastrof, które wystąpiły w latach 1995 – 2005 r. przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Podział katastrof wg rodzajów budownictwa w latach 1995 – 2005

Rodzaj budownictwa	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Budownictwo mieszkaniowe,	32	98	60	44	49	127	147	72	65	80	52
w tym:											
• w czasie użytkowania	22	94	47	33	38	115	129	62	53	64	39
• w czasie budowy	10	4	13	11	11	12	18	10	12	16	13
Budownictwo przemysłowe,	8	23	20	7	10	13	13	15	18	31	16
w tym:											
• w czasie użytkowania	4	22	12	4	6	10	11	9	14	26	10
• w czasie budowy	4	1	8	3	4	3	2	6	4	5	6
Budownictwo gospodarcze,	4	86	6	9	12	159	81	35	27	48	40
w tym:											
• w czasie użytkowania	3	85	4	7	9	154	76	35	22	44	38
• w czasie budowy	1	1	2	2	3	5	5	-	5	4	2
Budownictwo inne,	7	21	13	15	30	17	86	45	16	28	24
w tym:											
• w czasie użytkowania	6	20	9	9	23	11	76	38	8	21	21
• w czasie budowy	1	1	4	6	7	6	10	7	8	7	3
Razem:	51	228	99	75	101	316	327	167	126	187	132
w tym:											
• w czasie użytkowania	35	221	72	53	76	290	292	144	97	155	108
• w czasie budowy	16	7	27	22	25	26	35	23	29	32	24

Rysunek nr 4 stanowi ilustrację liczby katastrof budowlanych w poszczególnych latach 1995 – 2005.

Liczba katastrof budowlanych w latach 1995 - 2005

Rys. 4.

Natomiast podstawowe przyczyny powstawania katastrof budowlanych w tym okresie zostały przedstawione w tabeli nr 4.

Tabela 4. Przyczyny powstawania katastrof w latach 1995 – 2005

Lp.	Przyczyna powstania katastrofy	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.	Brak nadzoru	24	21	26	26	32	24	31	22	8	3	4
2.	Błędy projektowe i wykonawcze		2	1	1	1	2	1	-	22	16	21
3.	Wady materiałowe	-	2	-	-	1	-	1	-	1	1	-
4.	Zły stan techniczny	13	27	38	19	25	34	37	33	41	31	27
5.	Gaz ziemny	-	16	6	5	4	4	4	5	1	1	5
6.	Gaz płynny	-	16	7	3	10	12	8	7	5	7	10
7.	Biogaz	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
8.	Zdarzenia losowe	14	144	21	21	28	240	245	100	47	94	49
9.	Dewastacje przez osoby trzecie (tzw.złomiarze)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	8
10.	Bada komisja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2
11.	Niewłaściwa eksploatacja (przeciążenia)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2
12.	Wybuchy i awarie (komina stalowego, turbozespołu, awaria automatyki), (wybuch kotła co , cw i kotła parowego)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
13.	Inne przyczyny (błąd człowieka, wpływ pracy ciężkiego sprzętu, wibracje)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4
	Razem:	51	228	99	75	101	316	327	167	126	187	132

Ze względu na dużą liczbę:

- katastrof budowlanych spowodowanych wybuchem gazu w latach 1996-2005, tj. 137 katastrof,
- osób poszkodowanych podczas katastrof spowodowanych wybuchem gazu: tj. 26 osoby zabite i 119 osób rannych,

dokonano odrębnych zestawień katastrof w tym zakresie.

(Zestawienia te przedstawiają: tabela w załączniku 3 i wykres zamieszczony w załączniku 4.

Ponadto liczbę poszkodowanych - zabitych i rannych - podczas katastrof w latach 1995 – 2005 przedstawiono na wykresie zamieszczonym w załączniku 5).

5. Podsumowanie

Przedstawiona analiza, a także wyniki działań inspekcyjno-kontrolnych prowadzonych przez organy nadzoru budowlanego wskazują, że decydujący wpływ na skalę i zakres występujących katastrof budowlanych wywiera stopień przestrzegania przez uczestników procesu budowlanego (projektanta, kierownika budowy, inspektora nadzoru inwestorskiego, inwestora) - rygorów przepisów prawa budowlanego w zakresie projektowania i prawidłowego przebiegu budowy obiektów budowlanych oraz przez właścicieli, zarządców i użytkowników – rygorów w zakresie utrzymywania obiektów budowlanych.

Dotyczy to m.in.:

- nie spełniania wymagań **techniczno-technologicznych** podczas wykonywania robót budowlanych w **2005 roku** (w obszarze budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego i gospodarczego):
 - niewłaściwa technologia wykonywania przebudowy instalacji gazowej,
 - niewłaściwe zamocowanie murlaty, węzły ciesielskie wykonane niezgodnie ze sztuką budowlaną,
 - błędne rozwiązania projektowe oraz niestaranne wykonawstwo, żelbetowe płyty stropowe, przy występującej grubości i rozpiętości posiadają zbyt małe oparcie na stopkach dwuteownika, słupki podpierające strop posiadają zbyt małą sztywność, zbrojenie płyt ułożone jest nierównomiernie, bez wymaganej strefy otulenia oraz nie ma połączenia z wieńcami ścian zewnętrznych, połączenie zbrojenia wieńca wykonano na styk, bez zakładów i nieprawidłowo ułożone zbrojenie w narożnikach ścian,
 - brak przewiązania nośnej konstrukcji ściany osłonowej z nośną konstrukcją ścian podłużnych (wykonane z bloczków PGS mury ścian podłużnych szczytowych przewiązane były jedynie warstwą zewnętrzną dociskową gr. 12 cm), brak powiązania ściany szczytowej budynku ze stropami i elementami konstrukcji stalowej), słaba ze względu na zbyt małą ilość cementu zaprawa w spoinach pionowych i poziomych murów obu ścian,
- braku zapewnienia właściwego nadzoru nad kierowaniem i wykonywaniem robót budowlanych (20 katastrof),
- nie wykonywania niezbędnych robót konserwacyjnych i remontowych, związanych z zapewnieniem odpowiedniego stanu bezpieczeństwa i technicznego obiektów budowlanych podczas ich użytkowania.

Jednocześnie, w dalszym ciągu, znaczący bo ok. 36.1% (47 katastrof) udział w ogólnej ilości katastrof mają tzw. zdarzenia losowe oraz katastrofy w obiektach technicznie zestarzałych 20,8% (27 katastrof) oraz 15,5% (20 katastrof) wywołanych złym wykonawstwem.

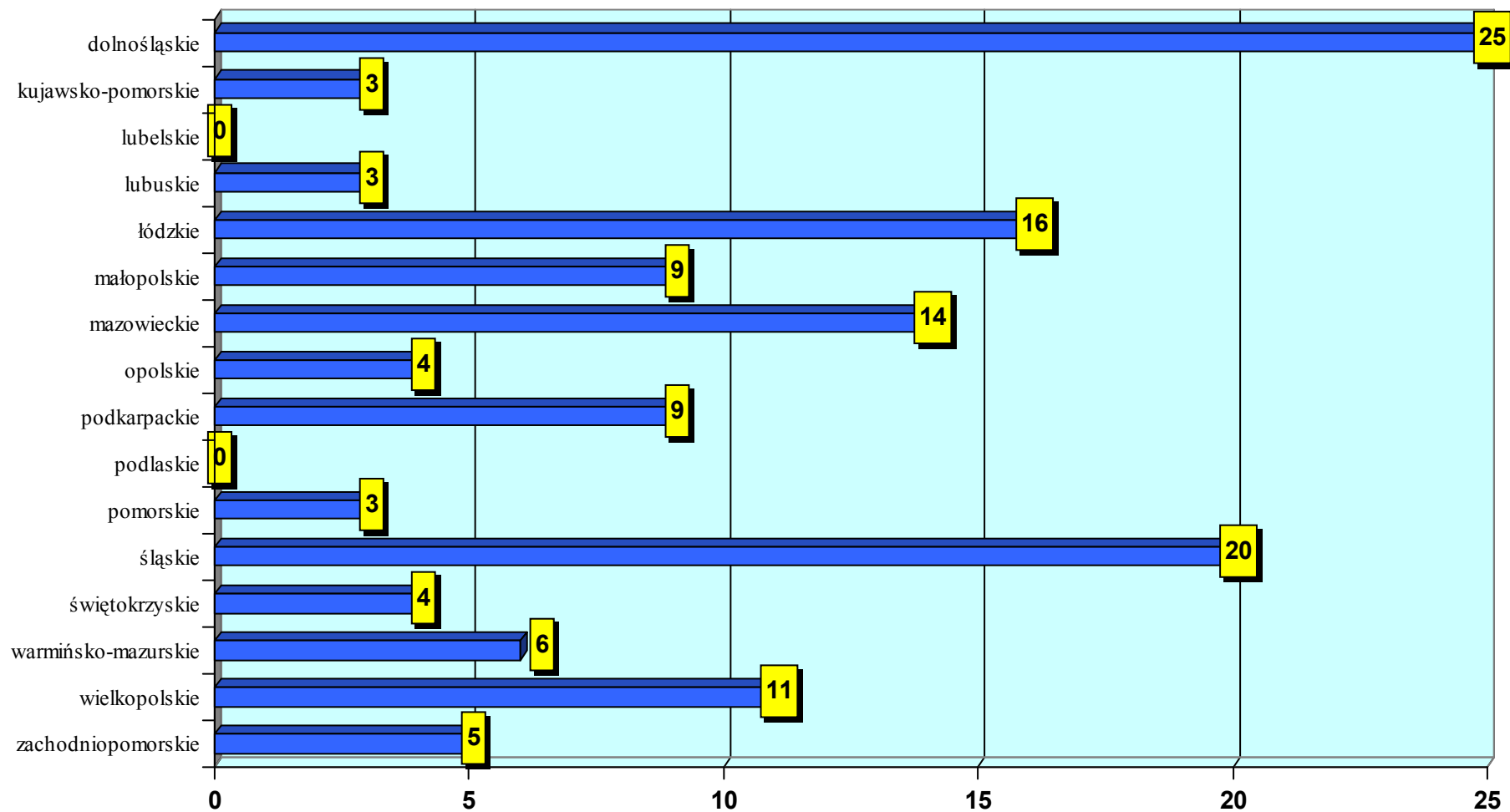
Pomimo odnotowywanego stałego na przestrzeni ostatnich lat spadku liczby katastrof w Polsce (2001r. – 327 katastrof, 2002r. – 167 katastrof, 2003r. – 126 katastrof), obecnego stanu w tym zakresie nie można uznać za zadawalający. Natomiast wzrost liczby katastrof w 2004 r. do **187** katastrof, został spowodowany głównie zwiększeniem ilości katastrof, które wystąpiły w wyniku **zdarzeń losowych**, których liczba wyniosła **94**, co stanowi **50,2%** katastrof w tym okresie. W **2005** r. na **132** zaistniałe katastrofy, w dalszym ciągu znaczący, bo ok. **37,1 % (49 katastrof)** udział w ogólnej ilości katastrof, mają tzw. zdarzenia losowe oraz 24 katastrofy w obiektach podczas prowadzenia robót budowlanych (w tym: 5 podczas budowy nowych obiektów, 19 - podczas robót remontowych i rozbiórek) i aż 15 spowodowane wybuchem gazu.

W tej sytuacji prowadzone przez organy nadzoru budowlanego działania inspekcyjno-kontrolne, związane z ograniczaniem zagrożenia występowania katastrof budowlanych, obejmują szczególnie:

- kontrolę budów i prowadzenia robót budowlanych w aspekcie ich zgodności z warunkami pozwolenia na budowę i zatwierdzonym projektem budowlanym oraz przestrzegania zachowania bezpieczeństwa i wymagań techniczno-technologicznych podczas wykonywania robót,
- wprowadzone od 2004 r. kontrole obowiązkowe, przeprowadzane po zgłoszeniu przez inwestora zakończenia obiektu i przed wydaniem pozwolenia na jego użytkowanie, których celem jest sprawdzenie prowadzenia budowy zgodnie z ustaleniami i warunkami określonymi w pozwoleniu na budowę (*art. 59a ustawy Prawo budowlane*),
- kontrolę użytkowanych obiektów budowlanych, w aspekcie: zapewnienia ich utrzymywania przez właścicieli i zarządców we właściwym stanie technicznym i bezpieczeństwa (*rozdz. 6 Prawa budowlanego*), ze szczególnym uwzględnieniem dokonywania oceny sprawności i bezpieczeństwa instalacji gazowej (*art. 62 ust. 5 Prawa budowlanego*), oraz wydawania nakazów wyłączenia z użytkowania obiektów w nieodpowiednim stanie technicznym lub bezpieczeństwa i wydawania nakazów rozbiórki obiektów nie nadających się do remontu, odbudowy lub wykończenia (*art. 66 i art. 67 Prawa budowlanego*),
- przeprowadzanie, niezależnie od egzekwowania odpowiedzialności karnej określonej w przepisach prawa budowlanego, postępowań wyjaśniających i wnioskowanie do organów samorządu zawodowego o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej wobec osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, które wskutek rażących błędów lub zaniedbań spowodowały zagrożenie katastrofą budowlaną (*art. 95 i art. 97 ustawy Prawo budowlane*).

**WYKAZ KATASTROF BUDOWLANYCH ZAREJESTROWANYCH W 2005 ROKU
Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA**

L.p.	Województwo	Liczba katastrof	Obiekt bud. kubaturowy V<1000 m ³	Obiekt bud. kubaturowy V>1000 m ³	Obiekt nie kubaturowy	Liczba zabitych	Liczba rannych	Przeznaczenie obiektu na stały pobyt ludzi	Inne przeznaczenie obiektu	Uwagi
1.	dolnośląskie	25	8	14	-	1	3	4	21	
2.	kujawsko -pomorskie	3	3	-	-	-	1	2	1	
3.	lubelskie	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.	lubuskie	3	-	2	-	1	-	1	2	
5.	łódzkie	14	4	7	-	4	15	8	7	
6.	małopolskie	9	6	3	-	1	4	7	2	
7.	mazowieckie	14	3	8	-	-	9	6	8	
8.	opolskie	4	-	4	-	-	-	1	3	
9.	podkarpackie	9	3	1	3	1	2	3	3	
10.	podlaskie	-	-	-	-	-	-	-	-	
11.	pomorskie	3	2	1	-	-	-	-	3	
12.	śląskie	20	6	6	2	3	5	9	9	
13.	świętokrzyskie	4	2	-	1	-	4	1	2	
14.	warmińsko-mazurskie	6	4	1	-	1	1	3	3	
15.	wielkopolskie	11	8	1	-	4	9	5	6	
16.	zachodniopomorskie	5	-	4	-	-	1	1	4	
	Razem:	132	49	52	6	16	54	51	74	

WYKAZ KATASTROF BUDOWLANYCH ZAREJESTROWANYCH W
2005 ROKU Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA

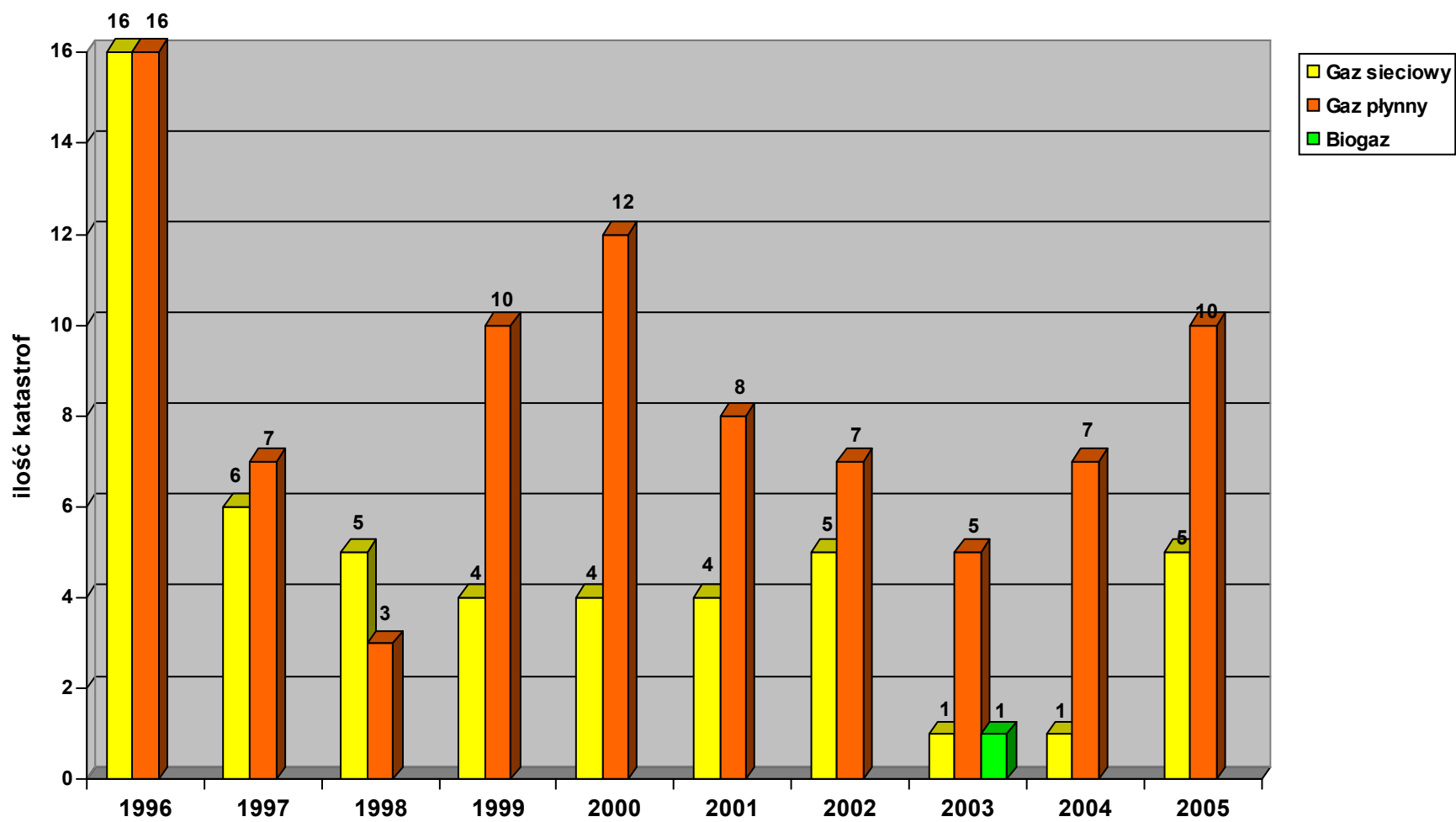
**WYKAZ KATASTROF BUDOWLANYCH SPOWODOWANYCH
WYBUCHEM GAZU W LATACH 1996-2005**

ZAŁĄCZNIK 3

Rok	1996			1997			1998			1999			2000		
	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych
Gaz sieciowy	16	2	Brak danych	6	2	Brak danych	5	1	2	4	3	4	4	-	5
Gaz płynny	16	2	Brak danych	7	3	Brak danych	3	-	3	10	1	19	12	-	13
Biogaz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	32	4		13	5		8	1	5	14	4	23	16	-	18

Rok	2001			2002			2003			2004			2005		
	Liczba katastrof	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych
Gaz sieciowy	4	1	-	3	2	3	1	-	3	1	-	3	5	1	5
Gaz płynny	8	5	-	8	3	6	5	-	8	7	1	15	10	1	16
Biogaz	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	12	6	-	11	5	9	7	-	11	8	1	18	15	2	21

WYKAZ KATASTROF BUDOWLANYCH SPOWODOWANYCH
WYBUCEM GAZU W LATACH 1996 - 2005

POSZKODOWANI W KATASTROFACH BUDOWLANYCH
W LATACH 1995 - 2005